

K L E R
K E N D A L

KNJIGA
O TEBI

Prevela
Vesna Stojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Claire Kendal
THE BOOK OF YOU

Copyright © Claire Kendal, 2014
Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mome ocu, koji mi je dao prvu knjigu bajki.
I mojoj majci, koja me je naučila da čitam.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

A što se ovog ključića tiče, to je ključić one krajnje odaje u prizemlju. Možeš otvoriti šta želiš i ići kud želiš, ali ti zabranjujem da ulaziš u tu malu odaju, ako je slučajno otvoriš i uđeš, dobro se čuvaj mog gneva.

Plavobradi, Šarl Pero

Sadržaj

Prva nedelja	
Devojka – optička varka	11
Druga nedelja	
Vatreni ples.	79
Treća nedelja	
Uporni ljubavnik	137
Četvrta nedelja	
Napitak zaborava	179
Peta nedelja	
Čuvari.	237
Šesta nedelja	
Zabranjeni ključ.	277

Sedma nedelja

Sušionica 303

Osamnaest nedelja kasnije

Devojka bez šaka. 325

Prva nedelja

DEVOJKA – OPTIČKA VARKA

Ponedjeljak

Ponedjeljak, 2. februar, 7.45

To si ti. Naravno da si ti. Neko me sustiže, okrenem se i vidim da si to ti. Znala sam da ćeš to biti ti, ali ipak se okliznem na zaleđenom snegu. Nesigurno se pridižem. Na kolenima najlon-čarapa imam mokre fleke. Rukavice su mi natopljene.

Svako razuman bi, da može da bira, po ovako ledenom jutru bio kod kuće, ali ne i ti. Ti si napolju, izašao si u malu šetnju. Prilaziš da me pridržiš, pitaš da li sam dobro, ali ja uzmičem, uspevam da održim ravnotežu.

Znam sigurno da si me posmatrao otkako sam izašla iz kuće. Ne mogu da se uzdržim a da ne pitam šta radiš ovde, mada znam da tvoj odgovor neće biti iskren.

Očni kapci ti opet onako zatrepere. Dešava se kad si nervozan. „Samo sam šetao, Klarisa.“ Nije važno što živiš u selu udaljenom osam kilometara. Usne ti preblede. Ugrizeš ih, kao da je iz njih iščezlo ono malo boje pa pokušavaš da u njih vratiš krv. „Čudno si reagovala na poslu u petak, Klarisa, kad si otišla usred onog razgovora. Svi su to rekli.“

Dođe mi da vrisnem zbog toga kako mi stalno ponavljaš ime. Tvoje mi je sada ružno. Pokušavam da ga izbacim iz glave, kao da ću te time nekako izbaciti iz svog života. Ali ono se ipak nekako ušunja. Bane. Baš kao i ti. Iznova i iznova.

Stalno prisustvo. Eto šta si ti. U svakom pogledu.

Moje ćutanje te ne odvraća. „Celog vikenda se ne javljaš na telefon. Odgovorila si mi na samo jednu SMS poruku i to ne ljubazno. Zašto si izašla po ovakvom jutru, Klarisa?“

Mogu da razmišljam samo kratkoročno. Moram da te se rešim. Moram da te sprečim da me pratiš do stanice i shvatiš gde idem. Ignorišući te neću postići ono što mi je sada potrebno; saveti iz pamfleta ne deluju u stvarnom životu. Sumnjam da bi kod tebe išta delovalo.

„Bolesna sam.“ To je laž. „Zato sam otišla u petak. Moram do osam da budem kod doktora.“

„Ti si jedina žena koju sam ikad video koja izgleda predivno čak i kad je bolesna.“

Stvarno počinjem da se osećam loše. „Imam groznicu. Cele noći sam povraćala.“

Pružoš ruku ka mom obrazu, kao da želiš da proveriš imam li temperaturu, a ja ustuknem.

„Poći ću s tobom.“ Ruka ti je još uvek u vazduhu, neprijatni podsetnik na to da si povukao pogrešan potez. „Ne bi trebalo da budeš sama“, kažeš naglasivši to i pustiš da ti ruka teško padne uz bok.

„Ne želim da ti ga dam“, kažem, mada mislim da ne zvučim zabrinuto.

„Dozvoli mi da ti pomognem, Klarisa. Ispod nule je – ne bi smela da budeš napolju po ovakvom vremenu, a kosa ti je mokra – to nikako nije dobro za tebe.“ Vadiš telefon. „Zovem nam taksi.“

Opet si me priterao u ugao. Iza mene je crna ograda tako da ne mogu više da uzmičem od tebe; ne želim da se okliznem

i propadnem kroz pukotinu – do ulice je pad od jednog metra. Izmaknem se u stranu, promenim položaj, ali te ne sprečava da se nadneseš nad mene. Deluješ ogromno u svojoj sivoj zimskoj jakni.

Rub tvoje jakne je skroz mokar jer se vukao po snegu – ni ti ne vodiš računa o sebi. Uši i nos su ti crveni i promrzli od oštre hladnoće. Sigurno su i moji. Smeđa kosa ti je mlohava, iako je verovatno tek oprana. Tvoja zatvorena, namrštena usta ni na trenutak se ne opuštaju.

Ma koliko se branila od toga i uzimala od tebe, polako me preplavljuje sažaljenje prema tebi. Sigurno ni ti ne spavaš. Da budem zla, pa čak i prema tebi, protivi se ljubaznosti kojoj su me roditelji naučili. Grubošću ionako ne bih postigla da sada nestaneš. Odlično znam da ćeš me samo pratiti, pretvarajući se da ne čuješ, a to je poslednje što želim.

Ukucavaš brojeve u mobilni telefon.

„Nemoj. Nemoj da zoveš“, kažem oštro tako da ti prsti zastanu. „Doktor nije daleko“, nastavim da insistiram. „Neću da uđem u taksi s tobom“, kažem ti bez uvijanja.

Pritisneš crveno dugme i stavljaš telefon u džep. „Zapiši mi broj fiksnog, Klarisa. Izgleda da sam ga izgubio.“

Oboje znamo da ti ga nikada nisam dala. „Rekla sam da mi ga isključe. Sada koristim samo mobilni.“ Još laži. U sebi zahvalim bogu što nisi nekako našao broj i zapisao ga kad si bio u mom stanu. Zapanjena sam da si propustio takvu priliku. Sigurno sebi prebacuješ zbog toga. Ali bio si zauzet.

Pokažem uz brdo. „Trebalo bi da probaš da prošetáš duž ivice na vrhu.“ Igram na tvoju želju da mi ugodiš, bezosećajno s moje strane, ali očajna sam. „Taj mi je jedan od omiljenih, Rejfe.“ Usledi preduga pauza pre nego što uspem da procedim tvoje ime, ali ipak ga izgovorim i to je sve što primećuješ; ne pada ti na pamet da sam te častila ovim u nadi da ću te tako navesti da odeš.

„Drage volje, ako tebi nešto znači, Klarisa. Znaš da sve što želim jeste samo da te usrećim. Kad bi mi samo dozvolila.“ Pokušaj da se osmehneš.

„Doviđenja, Rejfe.“ Nateram se da ponovo upotrebim tvoje ime ali, kada ti se osmeh raširi i postane iskreniji, zapanjena sam i pomalo me grize savest što je jedan tako grub trik upalio.

Jedva se usuđujući da poverujem da sam se izvukla, oprezno krenem nizbrdo, povremeno proveravajući da se razdaljina između nas povećava. Svaki put kad pogledam, gledaš u mene i mašeš tako da moram sebe da nateram da ti neodlučno odmahnem.

Od sada ću ujutro do stanice ići taksijem i proveriti kroz prozor da me ne pratiš. Sledeći put kad se budem suočila s tobom, razmišljaću dugoročno i poslušati pamflete. Odbiću da razgovaram s tobom ili ću ti milioniti put reći – bez uvijanja – da me ostaviš na miru. Čak bi se i moja majka složila da je pod tim okolnostima neučtivost opravdana. Mada mi nije ni nakraj pameti da roditeljima kažem za tebe, da ne bi brinuli.

Zubi mi cvokoću dok stojim na peronu, strepeći da se ne pojaviš dok slušam kako se sa razglasa izvinjavaju zbog otkazivanja i kašnjenja usled ekstremnih vremenskih uslova.

Naslonim se na zid i brže-bolje naškrabam u svoju svesku. Prvi zapis. Sveska je majušna, da mogu uvek da je nosim sa sobom, baš kao što savetuju u pamfletima. Stranice su na linije i povezane spiralom. Korice su mat-crne. Ljudi sa SOS telefona kažu da moram da imam sve zapisano. Kažu da ne smem ništa da preskočim i da pokušam da zapišem čim stignem posle svakog incidenta, ma koliko on bio mali. Ali incidenti s tobom nikad nisu mali.

Toliko se jako tresem da mi je krivo što nisam osušila kosu. Izletela sam kroz vrata da ne zakasnim pošto sam se uspavala zbog košmara – o tebi, uvek o tebi. Imala bih vremena da je osušim, mada to nisam mogla da predvidim s onolikom sigurnošću s

kojom mogu da predvidim tebe. Imam osećaj da mi je kosa snop leda koji mi širi hladnoću kroz kožu u vene, čarolija koja meso ledi u kamen.

Sigurno postoji svet u kome njega nema i ona pomisli da je možda konačno dospela u takav. Na zidu naspram mermernog stepeništa visili su portreti strogih sudija. Dok se penjala na prvi sprat, Klarisa je imala osećaj da je posmatraju; ali se i dalje nadala da bi ovo moglo biti mesto na kome je ne špijuniraju, mesto koje bi mogla da sačuva od njega.

Dozvolila je službeniku zaduženom za porotu da proveri njen pasoš i ružičasti sudski poziv, a onda sela u jednu od tapaciranih plavih stolica. U prostoriji je bilo čudesno toplo. Nožni prsti počeli su da joj se otkravljaju. Kosa joj se osušila. Ovo mesto joj je delovalo čarobno, daleko od njegovog pogleda. Samo je članovima porote bilo dozvoljeno da uđu a, pre nego što bi mogli da prođu kroz vrata, morali su da ukucaju šifru.

Trgla se kad je mikrofona službenika zaduženog za porotu zapucketao. „Molim sledeće osobe da priđu i stanu pored stola, za dvonedeljno suđenje koje samo što nije počelo u sudnici 6.“

Čitave dve nedelje u bezbednom utočištu sudnice. Čitave dve nedelje daleko od posla i daleko od njega. Srce joj je brzo lupalo, nadajući se da će čuti svoje ime. Razočarano je utonula nazad u stolicu kada ga nisu pročitali.

Na pauzi za ručak naterala je sebe da napusti utočište koje je pružala zgrada suda; znala je da joj treba svež vazduh.

Oklevala je tik ispred okretnih vrata i pogledala uz i niz ulicu. Strepela je da se on možda ne krije između dva zatvorska kombija parkirana nekoliko metara uz ulicu. Projurila je pored njih, zadržavši dah. Odahnula je videvši da on ne čuči uz branik.

Lutala je pijacom na otvorenom, gledajući lokalne radnike kako sa tezgij kupuju zdrav obrok ili neki iz nacionalnih kuhinja, preletevši pogledom preko advokata koji su sedeli za velikim stolom u jednom skupom italijanskom restoranu.

Osvrnula se i nestala u prijatnom okruženju krojačke radnje. Kao i uvek, privukle su je tkanine za decu. Sirene su odsutno plutale a oko njih su plivale opčinjene devojčice; zamislila je seljačku haljinicu neke malene devojčice, čiji se volani prelivaju od modroljubičaste do ciklama-crvene boje.

Henriju se ne bi dopalo. Sladunjavo, rekao bi. Sentimentalno, rekao bi. Previše lepo, rekao bi. Neoriginalno, rekao bi. Jednostavne boje su najbolje, rekao bi. Možda je i bolje što ih je neuspeh da naprave bebu razdvojio.

Odlučno se uputila ka štandu sa koncem a onda u tašni potražila komadić pamuka za jorgane mahovina-zelene boje prošaran grimiznim cvetovima. Našla ga je, odabrala ono što se najviše uklapa sa bojom pozadine i uputila se na kasu sa dva kalema.

„Šta ćete da šijete?“, upitala je devojka.

Klarisa je ugledala očne kapke kako trepere ispod svetlosmeđih trepavica, pogled od koga ne može da pobegne, pljuvačka curi sa usana: prizori noći koju je Rejf proveo u njenom krevetu.

Isteraće ga. „Novu posteljinu“, rekla je.

Biće divno osetiti je na koži. Iznenadila se na trenutak osetivši nekakvo čudno kopkanje, ko li će jednog dana spavati pod sićušnim grimiznim cvetićima s njom.

* * *

Ponedeljak, 2. februar, 14.15

Pokušavam sve da povežem. Pokušavam da popunim praznine. Pokušavam da se setim šta si uradio pre ovog jutra, kada sam počela sve da beležim. Ne želim da mi promakne ni jedan jedini dokaz – ne mogu to sebi da priuštiti. Ali dok zapisujem, moram sve to ponovo da proživljavam. Dok zapisujem, ti si još uvek sa mnom, baš tamo gde ne želim da budeš.

Ponedeljak, 10. novembar, 20.00 (pre tri meseca)

Noć kada sam napravila veliku grešku kad sam spavala s tobom i u knjižari sam. Radnja je otvorena samo gostima koje si pozvao da proslaviš objavljivanje svoje nove knjige o bajkama. Pojavilo se samo par tvojih kolega sa Katedre za engleski. Ohrabreni mojim prisustvom, zlobno šapuću o Henriju. Pretvaram se da ne primećujem i uzimam knjige, glumeći da me mnogo zanimaju, iako su reči zbrkane i razumljive otprilike koliko i grčki.

Još uvek nisam sigurna zašto sam došla ni šta mi bi da pomešam crno i belo vino koje si me naterao da uzmem. Verovatno sam se osećala usamljeno i ostavljeno: Henri se upravo odselio iz Bata i prihvatio mesto profesora na Kembridžu koje je celog života pokušavao da dobije. Ima tu i sažaljenja; poslao si mi tri pozivnice.

Ne mogu da odem dok ne završiš sa čitanjem. Bar sedim u zadnjem redu, slušam kako čitaš iz poglavlja o „Iskušavanju prave neveste“. Završiš, a šačica tvojih kolega postavlja učtiva pitanja. Nisam akademik; ništa ne kažem. Čim slabašni aplauz utihne, proguram se ka vratima da pobegnem, a ti me zaustaviš zamolivši

me da još ne idem. Krišom se popnem do odeljka s knjigama o umetnosti i sednem na prljavi bež tepih s jednim izdanjem Munka. Okrenem na *Poljubac*, ranu verziju na kojoj su ljubavnici nagi.

Primetno se trgnem kad tvoja senka padne preko stranice a tvoj glas preseče tišinu napuštenog prvog sprata. „Da te nisam našao, mogla si da ostaneš ovde zaključana celu noć.“ Stojiš iznad mene i gledaš dole, kao sa ogromne visine, osmehujući se.

Brzo zatvaram i odlažem Munka. „Nisam sigurna da bi bilo toliko užasno spavati s umetnicima.“ Mahnem tvojom teškom knjigom, kao glumica koja preteruje s upotrebom rekvizita. Zaboli me ručni zglob. „Ovo je divno. Baš ljubazno od vas što ste mi dali primerak. I sjajno ste čitali. Svideo mi se odlomak koji ste odabrali.“

„Svidela mi se slika koju si odabrala, Klarisa.“ Spustiš pretrpanu aktovku koju nosiš u jednoj i dve čaše vina koje balansiraš u drugoj ruci.

Nasmejem se. „Da ne nosite nečije telo u toj aktovki?“

Baciš pogled na bravu na aktovki koja se može zaključati, kao da proveravaš da li je dobro zatvorena, i padne mi pamet da imaš tajne koje ne želiš da budu otkrivene. Ali i ti se nasmeješ. „Samo knjige i papiri.“ Pružaš ruku. „Izađi iz skrovišta. Dozvoli da te otpratim kući. Noć je previše mračna da izlaziš sama.“

Pružam ruku i dozvolim da mi pomogneš da ustanem. Ne ispuštaš moju ruku. Nežno je izvlačim. „Biće mi dobro. Zar ne treba da idete na večeru, profesore?“

„Ja nisam profesor.“ Očni kapak ti zadrhti. Zatreperi nekoliko puta, brzo, zaredom, kao da se unutra krije majušni insekt. „One godine kad sam se prijavio, Henri je dobio to mesto. Nisam imao mnogo izgleda protiv nagrađivanog pesnika. A nije škodilo ni što je bio šef katedre.“

Henri je više nego zaslužen dobio mesto profesora, ali ja to naravno ne kažem. Umesto toga, kažem: „Žao mi je.“ Posle

nekoliko neugodnih sekundi ćutanja, kažem: „Moram da idem kući.“ Izgledaš tako skrhanu da poželim da te utešim. „Knjiga je stvarno zanimljiva, Rejfe“, kažem, pokušavajući da ga priprelim za svoj skori odlazak. „Trebalo da budete ponosni.“

Uzimaš vino i pružaš mi čašu. „Da nazdravimo, Klarisa. Pre nego što odeš.“

„Vašoj predivnoj knjizi.“ Kucnem se svojim belim vinom sa tvojim crnim i popijem gutljaj. Dirne me i rastuži koliko zadovoljno deluješ zbog ove sitnice. U narednih nekoliko meseci toliko ću puta premotavati ovaj trenutak, ma koliko želela da ga izbacim iz glave.

„Ispij“, kažeš i iskapiš svoje, kao da bi mi pokazao.

Sledim tvoj primer, mada ima ukus slankasto-slatkog leka. Ali ne želim da pomračim tvoju već pomućenu proslavu.

„Dozvoli mi da prošetam s tobom, Klarisa. Radije bih prošetao s tobom nego išao na nekakvu učmalu večeru.“

Minut kasnije smo napolju na svežem poznojesenjem vazduhu. Čak i sa vrtoglavicom od vina, oklevam pre nego što izgovorim sledeće: „Pomisliš li ikad na prvu ženu Plavobradog? Ne pominje se izričito, ali mora da je jedna od mrtvih žena koje vise u zabranjenoj odaji.“

Popustljivo se osmehneš, kao da sam jedna od tvojih studentkinja. Obučeni si kao fensi američki profesor – obično ne izgledaš tako. Sako od tvida, mrke pantalone od mekog somota, plavo-bela košulja na tanke pruge, tamnoplavi prsluk. „Objasni.“ Izbaciš reč onako odsečno kao što to verovatno radiš na seminarima iz engleske književnosti.

„Pa, ako je od samog početka postojala tajna soba i ako je on prvoj gospođi Plavobradoj zabranio da u nju ulazi, u njoj još ne bi bilo ubijenih žena. Ne bi bilo reke krvi da u nju ubaci ključ ni mrlje na njemu koja će je odati. Zašto je onda prvi put ubio? To me je uvek zbunjivalo.“

„Možda je sobu smislio tek kod druge žene. Možda je ono što je prva žena uradila bilo još teže oprostiti od ulaska u sobu. Najgori oblik neposlušnosti: možda je bila neverna, poput prve žene iz *Hiljadu i jedne noći*, i zato ju je ubio. Posle je morao da iskuša sve ostale, da vidi da li su dostojne. Samo što nijedna od njih to nije bila.“ Sve ovo kažeš bezbrižno, u šali.

Trebalo je tada da vidim da se ti ne šališ. Nikada nisi bezbrižan. Da nisam prihvatila treću čašu vina, možda bih to primetila i izbegla sve ono što je usledilo.

„Zvučite kao da mislite da je to zaslužila.“

„Naravno da ne mislim.“ Izgovoriš to previše brzo, previše odlučno, dokaz da lažeš. „Naravno da ne mislim to.“

„Ali upotreбили ste reč neposlušnost.“ Da li sam samo umislila da sam počela da se klatim? „To je užasna reč. A obećanje nije bilo pošteno. Ne možeš od nekog da tražiš da ne ulazi u sobu koja je deo njegove kuće.“

„Muškarcima su potrebna skrovišta, Klarisa.“

„Stvarno?“ Stigli smo do Opatijske crkve u Batu. Zapadna fasada zgrade je osvetljena, ali ja kao da ne mogu da se usredsredim na moje omiljene pale anđele, izvajane naopačke na Jakovljevoj lestvici. Onako naglavačke, mora da i oni osećaju vrtoglavicu koju ja počinjem da osećam.

Uhvatiš me za ruku. „Klarisa?“ Mahneš mi rukom pred očima, osmehujući se. „Probudi se, sanjivice.“

To me podseti šta sam zapravo htela da kažem, mada moram stvarno da se usredsredim da sastavim rečenicu. „Mora da su se u toj sobi krile stvarno užasne stvari. U njoj je ispunjavao svoje fantazije.“

Prolazimo pored Rimskih kupatila. Zamišljam kipove imperatora, guvernera i vojskovođa kako me mrko gledaju odozgo sa svog uzdignutog balkona, želeći da se udavim u velikom zelenom

bazenu ispod njih. U ustima osećam ukus sumpora, poput banjske vode iz fontane Izvora lekovite vode.

„Znaš više o Plavogradu od bilo kog kritičara, Klarisa. Ti bi trebalo da budeš profesor. Trebalo je da završiš doktorske studije.“

Odrčno odmahujem glavom. Čak i kad je u glavi prestalo da mi se okreće, svet nastavlja da se njiše levo-desno. Gotovo nikom ne govorim o tome kako sam napustila doktorske. Neodređeno se zapitam kako znaš, ali naglo prestanem jer mi pažnju privlači prsten u jednom izlogu. To je krug od platine na kome svetlucaju dijamanti. Prsten kakvim sam sanjala da će me Henri jednog dana iznenaditi, ali nikad nije. Bleštava razigrana svetla bleskaju u draguljima, poput blistavog sunca na plavom moru. Prozor je uokviren belim i zlatnim ukrasnim sijalicama i zaslepljuje me.

Odvučeš me od stakla a ja žmirkam kao da si me probudio. Kad prođemo pored zatvorenih radnji u tamnozlatnim džordžijanskim zgradama, počnem da se zanosim dok hodam. Obgrli si me oko struka, usmeravajući me u pravom smeru.

Jedva da se sećam prolaska kroz podzemnu, ali već se penjemo uz strmo brdo i zadihana sam. Privijaš me uz sebe, guraš me ili vučeš, gotovo me nosiš. Odblesci dijamanta i ukrasnih sijalica igraju mi poput tačkica pred očima. Kako to da smo već na vratima stare kuće čiji je gornji sprat moj?

Lagano se njišem, poput smešne krpene lutke. Krv mi udara u glavu. Pomažeš mi da nađem ključeve, da se popnem uz stepenice do drugog sprata, da uguram još dva ključa u brave mojih ulaznih vrata. Samo stojim, ošamućena, ne znajući šta dalje da radim.

„Zar me nećeš pozvati na kafu?“

Moralo je da upali, tvoje nedužno, manipulativno pozivanje na moju učtivost. Pomislim na Snežanin glupavi pogled kad je otvorila vrata zloj kraljici i gotovo joj otrgla otrovanu jabuku iz ruku. Pomislim na Džonatana Harkera kako slobodno i svojevolsjno

prelazi Drakulin prag. Ponovo se setim Plavobradog i njegove krvave odaje. Da li je svaku novu nevestu preneo preko praga u svoj zamak nakon što mu je veselo poletela u naručje? Posle toga je usledila soba za mučenje kakvu nije ni zamišljala.

Pokušam da se osmehnem, ali lice kao da mi se ne pomera kako treba. „Naravno. Naravno da te pozivam. Moraš da svratiš na kafu i da se malo ugriješ dok ti pozovem taksi. Baš lepo od tebe što si me otpratio kući na tvoje posebno veče.“ Brbljam. Znam da brbljam.

Stojim pred sudoperom i sipam vodu u čajnik. „Izvini.“ Moje reči zvuče nejasno, kao da su na jeziku koji jedva znam. „Imam čudan osećaj u glavi.“

Moram da uložim poseban napor da ustanem. Osećam se kao čigra. Ili se to soba okreće? Telo kao da mi je tečno. Tonem a noge mi se savijaju sa tako ugodnom lakoćom dok na kraju ne sednem na pločice od škrljca svoje brodske kuhinje. Još držim čajnik iz čijeg grlića šljiska voda. „Baš sam žedna.“ Voda me prska po haljini i nemam predstavu kako ću išta ubaciti u usta.

Nađeš čašu i napuniš je. Klekneš pored mene, sipajući mi vodu kao detetu koje pije iz čaše sa pipom. Obrišeš mi kažiprstom kap sa brade, a onda njim dotakneš svoje usne. Ja još uvek obema rukama stiskam čajnik.

Ponovo ustaješ da spustiš čašu i zatvoriš slavinu. Nagneš se da mi uzmeš čajnik. „Boli me kad pomislim da mi ne veruješ.“ Osećam tvoj dah u kosi dok pričaš.

Podižeš me na noge, pridržavajući me. Noge jedva da mi se pomeraju dok me vodiš ka spavaćoj sobi. Spuštaš me na ivicu kreveta i čučneš pred mene, naslonivši me na sebe da se ne prevrnem. Ne mogu da držim leđa uspravno. Plačem.

„Nemoj“, prošapćeš, gladeći mi kosu, mrmljajući koliko je meka, poljupcima otirući suze koje mi teku niz lice. „Daj da te stavim u krevet. Znam tačno šta ću s tobom.“

„Henri...“, pokušavam da izgovorim. Teško mi je da pričam, kao da sam zaboravila kako se to radi.

„Ne misli na njega.“ Zvučiš ljutito. Zagledaš mi se duboko u oči tako da moram da zažmurim. „Munkova slika, znam da si razmišljala o nama, pomislila kako bi bilo da smo zajedno. Oboje smo to pomislili.“

Skroz sam mlitava. Kao da sam od talasa. Klizim unazad. Želim samo da prilegnem. U glavi mi tutnji, poput mora. U ušima mi udara poput bubnja; moje srce, sve glasnije.

Ruke su ti na mom struku, stomaku, bokovima, krstima, prelaze preko mene dok mi otkopčavaš haljinu na preklop.

Tu haljinu je samo Henri trebalo da dotakne. Sašila sam je za rođendansku večeru na koju smo otišli pre sedam meseci. Iako smo oboje znali da je praktično gotovo, nije želeo da sama proslavim trideset osmi rođendan. Naša poslednja noć zajedno. Oproštajna večera, s oproštajnim seksom. Ova haljina nikada nije bila namenjena tebi.

Pokušavam da te odgurnem ali osećam se kao dete. Rastvaraš haljinu do kraja i smakneš mi je niz ramena. A onda se soba nakrene i sve što usledi je maglovito. Isprekidani prizori košmara koga ne želim da se sećam.

Toliko se udubila u pisanje da joj je od prodornog zvuka mikrofona službenika zaduženog za porotu olovka ispala iz ruke i odletela preko prostorije u kojoj se zahteva tišina u kojoj je sedela. „Molim sledeće osobe da dođu i stanu pored pulta za suđenje koje će upravo početi u sudnici 12.“ Njeno ime su prvo prozvali, kao da je dobila električni šok. Gurnula je svesku u torbu kao da je to inkriminišući dokaz s kojim nije želela da je vide.

Dva minuta kasnije hitala je sa ostalima za razvodnikom. Otvoriše se neka teška vrata i našli su se u skrivenim

dubinama zgrade, uspeli se uz nekoliko stubišta betonskog stepeništa punog promaje, otrupkali preko linoleuma male, previše osvetljene čekaonice, a onda spotičući se prošli kroz još jedna vrata. Žmirnula je nekoliko puta shvativši da su u sudnici. Ponovo su je prozvali i krenula je za ostalima do reda pozadi.

Henri bi odbio Bibliju, ali Klarisa ju je bez oklevanja uzela od razvodnika. Iako jedva čujnim glasom, svaku reč zakletve izgovorila je iskreno.

Do nje je sedela privlačna punačka tamnokosa žena na čijoj ogrlici je belim zlatom bilo ispisano njeno ime: *Eni*. Kao kroz maglu, Klarisa je pogledala udesno gde su samo nekoliko metara dalje sedela petorica optuženih, sa policijskom stražom sa obe strane. Eni ih je proučavala s neskrivenim zanimanjem, kao da ih je čikala da primete.

Sudija se obratio porotnicima: „Ovo suđenje će trajati sedam nedelja.“

Sedam nedelja. Nije ni sanjala da će imati toliko sreće.

„Ako postoje opravdani razlozi zbog kojih ne možete da učestvujete u ovoj poroti, molim vas da pre odlaska obavestite razvodnika. Kraljevska tužilačka služba će sutra izneti svoj uvodni govor.“

Zgrabila je torbu, povukla suknju naniže ustavši da proveri da se nije zadigla i krenula za ostalima. Dok je prolazila pored optuženičke klupe primetila je da bi, kad bi ona i najbliži optuženi ispružili ruke, mogli gotovo da se dotaknu.

Smakla je rukavice dok se pela u voz, našla poslednje slobodno mesto i izvadila mobilni telefon. Preplavi je nekakva mučnina. Četiri poruke. Jedna od majke. Ostale od Rejfa. Zapravo se uzdržavao zadržavši se na tri.

Nije se osmehnula, kao što bi obično učinila, dok je čitala *Kafa nije doručak* od svoje majke. Nikad neće oguglati na nizove njegovih poruka, ma koliko nekom drugom delovali bezazleno.

Nadam se da spavaš. Nadam se da me sanjaš.

Stalno mi se javlja tvoja govorna pošta. Pozvaću kasnije.

Trebaće ti sok i voće i nešto s vitaminima. Svratiću do tvog stana.

Poželela je da ima prijateljicu kojoj bi se obratila, kojoj bi pokazala ove poruke; prijateljicu koja bi joj rekla šta da radi. Imala je prijateljice pre nego što su joj Henri i lečenje neplodnosti okupirali život; pre nego što je dozvolila da oženjeni muškarac zbog nje ostavi ženu; pre nego što su druge žene prestale da joj veruju; pre nego je otkrila da joj je previše teško da gleda u lica puna neodobravanja i na njima vidi odraz sopstvene zbunjenosti onim što je uradila.

Henri i njene prijateljice nisu se međusobno družili, ali trebalo je ipak da nađe načina da ispoštuje ono osnovno pravilo, koje kaže da nikada ne smeš da dozvoliš da tvoja veza utiče na prijateljstva. Sada je Henri otišao, a Klarisa je bila previše zbunjena da bi pokušala da povrati prijatelje. Nije bila sigurna ni da li ih zaslužuje ni da li će joj ikada oprostiti.

Pomislila je na svoju najstariju prijateljicu Rouenu koju nije videla dve godine. Njihove majke su se upoznale u porodilištu dok su ljuljale svoje novorođene bebe i zurile u more sa prozora na poslednjem spratu bolnice. Igrale su se zajedno kao devojčice. Zajedno su završile školu. Ali Rouena je bila još jedna od prijateljica koje se nisu slagale sa Henrijem. Mada, Rouena i ona postale su toliko različite; možda je Henri samo ubrzao razlaz do koga bi ionako došlo.

Pokušala je da se trgne iz samosažaljevanja. Moraće više da se potruži da nađe nove prijatelje. A i ako trenutno nema

prijatelje sa kojima bi se posavetovala, bar ima SOS telefone; njihovi pamfleti sa obaveštenjima stigli su poštom u subotu, samo dan nakon što im se prvi put obratila.

Odgovorila mu je na poruku. *Nemoj da dolaziš. Ne želim da te vidim. Vrlo zarazno.*

Zažalila je čim je poslala poruku setivši se saveta koji su pamfleti svi do jednog na bezbroj načina ponavljali. *Kad god je to moguće, ne razgovarajte s njim. Ne započinite nikakav razgovor.* Znala je da bi joj i prijateljice koje je izgubila rekly to isto.

Zažalila je što mu je dala broj mobilnog telefona. Samo tako je mogla da ga se reši jutro posle prijema povodom njegove knjige. Ni kad se glasno ispovraćala u kupatilu. Ni kad je zbog glave koja je pucala od bola pred njim progutala tri tablete paracetamola. Čak ga ni njeno primetno drhtanje nije nateralo da vidi da joj je toliko loše da bi morao da ode. Broj telefona je bio poslednja opcija da ga natera da ode – da se samo na vreme setila da izmisli lažni broj umesto što je upotrebila pravi da ga skine s vrata. Ali bila je previše bolesna da bi jasno razmišljala.

Pozvala je Gerija. Ubedljivi razlozi, rekao je sudija. Šta bi to moglo da bude? Možda trudnoća. Ili dojenje. Ona nije imala ubedljive razloge. Rukovodilac koji bi imao manjih neugodnosti zbog njenog odsustva nije ubedljiv razlog.

Klarisa je pokušala da zvuči tužno, kao da joj je učinjeno nešto strašno. „Mislila sam da će biti samo devet dana. Najviše dve nedelje. Tako piše u materijalu koji su nam poslali, ali nekako su me odabrali za sedmonedeljno suđenje. Baš mi je žao.“

„Zar ti nisu pružili priliku da kažeš da ne možeš? Ti si veoma važna za ovaj univerzitet.“

Nije mogla a da se ne nasmeje. „Nisam. Ne kao doktori ili nastavnici. Čak se ni oni ne izvuku iz ovoga. Čak ni sudije. Ne bih rekla da je sekretarica šefa postdiplomskih studija bitan radnik – iako sam, naravno, dirnuta što vi mislite da sam toliko važna.“

„Ali nisi odgovorila na moje pitanje.“ U retkim prilikama Geri je uspevao da joj se obrati kao ozbiljni šef. „Zar ti nisu pružili priliku da se iz toga izvučeš?“

Nije osećala ni trunku griže savesti što laže. „Ne“, rekla je. Bila je kod kuće; voz je ulazio u Bat. Koža joj je zabridela, obično nepogrešivo upozorenje da je neko posmatra, ali znala je da Rejf nije u vagonu. Nije ga videla ni na peronu. „Ne, nisu.“

Utorak

Oči su je pekle od isparenja. Pešačila je od stanice Bristol templ mids do suda, a ulice su bile toliko široke i slične da se zapitala da se nije izgubila.

Pokušavala je da se usredsredi na put, na jedva prepoznatljive orijentire – bila je ubeđena da se seća onog ljubičastog zida zdesna od juče – ali Rejf je, kao i obično, potiskivao sve ostalo.

Petak, 30. januar, 10.00 (pre četiri dana)

Moj poslednji dan na poslu pre stupanja u porotu; poslednji dan kad treba da te izbegnem. U ponedeljak ću se izgubiti u zgradi suda i nećeš znati gde sam.

Stavljam svoja dokumenta i izveštaje na jednu od pričvršćenih drvenih stolica u velikom amfiteatru a torbu na drugu. Sedam između njih, nadajući se da će te ova mala utvrđenja odvratiti da sedneš pored mene. Ovaj vidljivi znak moje želje za malo prostora upalio bi kod svakog drugog. Ali ne i kod tebe. Naravno da ne. Kod tebe ništa ne pali.

Stojiš nada mnom i kažeš: „Zdravo, Klarisa“, dok sklanjaš papire na pod i sedaš. Nepravedno, nerazumno sam besna na Gerija što je navaljivao da umesto njega prisustvujem sastanku. Ti si u stolici do prolaza, što otežava bekstvo – bila sam glupa pa to nisam predvidela.

Prikuješ pogled za mene a očne jabučice ti zadrhte. Od tvojih očiju se ne može sakriti. Poželim da zarijem ruke u šake, da se zaklonim. Obrazi ti se zacrvene, pa preblede, pa opet zacrvene, naglo poput žmigavca na autu. Ne sviđa mi se kad tako jasno vidim kako delujem na tvoje telo.

I kako ti deluješ na moje. Sve mi je toplije a grudi me toliko bole da se plašim da ću prestati da dišem. Mogla bih da se onesvestim ili ispovraćam pred svima. Sigurno je napad panike.

Plafon je visok. Svetla su poprskana osušenim ostacima muva. Iako su mi visoko iznad glave, fluorescentne sijalice mi pale teme. Čak i zimi, muve opstaju u toplom prostoru krova zgrade. Čujem jednu kako šišti i prži se, nemoćna da pobegne iz svetiljke u kojoj se našla zarobljena. Plašim se da ne padne na mene. Ali bolje muva nego ti.

Dodirneš mi ruku a ja ustuknem što mogu neupadljivije. Prošapćeš: „Znaš da mi se sviđa kad tako namestiš kosu, kad je skloniš s vrata. Imaš predivan vrat, Klarisa. Uradila si to zbog mene, zar ne? I ta haljina. Znaš koliko mi se sviđaš u crnom.“

I jednostavno ne mogu to više da podnesem. Kao kad sa ekspres lonca izleti poklopac, skočim, ostavivši papire, saplićući se o tvoja stopala i noge. Ugrabiš priliku – naravno da je ugrabiš, uvek je ugrabiš – i hvataš me oko struka pretvarajući se da mi pomažeš da zadržim ravnotežu. Odgurnem tvoje prste, ne mareći da li ću uvrediti prorektora koji je zastao usred uvodnog govora a glave svih prisutnih okreću se da me gledaju kako žurno izlazim. Dođe mi da zaplačem jer znam da ispada da sam ja ta koja je izgubila kontrolu a ne ti.

Nekako pobegnem iz kampusa i stignem do centra Bata, posrćući mojom gotovo mehaničkom putanjom do sale za porotu. Ne silazim kao obično u slabo osvetljeni podrum, moje omiljeno mesto, gde su izloženi ogrtači od pre više stotina godina; istkani su od srebra i zlata, protkani svetlucavom svilom, ukrašeni draguljima. Umesto toga, idem pravo kroz ulaznu dvoranu u sivkastozelenim tonovima, između mermernih stubova boje svetlog meda i zaustavljam se tačno ispred Velikog oktagona.

Prostorija je zatvorena. Okačeno je obaveštenje koje objašnjava da će se kasnije u toku dana tu održati skup zatvorenog tipa. Ali ja se provlačim kroz dvokrilna vrata kao da imam pravo na to i zatvaram ih za sobom. Unutrašnjost je tiha i mirna, okružena sa tih osam kamenih zidova; nežno svetlo pada na mene kroz prozore s oknima. Vadim telefon, udahnem duboko i okrenem 999.

„Policija, hitni slučajevi“, javlja se operaterka monotonim cvrkutavim glasom, kao da radi u konfekcijskoj radnji a ja sam potencijalna mušterija.

Ne znam šta da kažem. Iako zadihana, uspem da procedim: „Dobar dan.“ Sigurno joj zvučim kao neko ko dosađuje pozivima.

„Molim vas, zbog čega zovete?“

Sa svog visoko uzdignutog portreta, kraljica Šarlota me nežno gleda, kao da me ohrabruje. „Jutros na poslu... Jedan kolega...“

„Da li je na vašem radnom mestu došlo do nekog incidenta?“

Pokušam da objasnim. Seo je do mene na sastanku iako ja to nisam želela. Sugestivno mi je šaputao. Ugrozio je moj prostor. Uznemirio me.

„Dobro. Da li je taj čovek sada sa vama?“

Šarlota me zabrinuto prati pogledom dok kružim sobom. „Ne. Ali stalno me proganja. Ne mogu da ga se oslobodim.“

„Da li vas je fizički povredio?“

Porodica Drejk je presrećna u svom ukrašenom zlatnom ramu dok pozira u svom doteranom pejzažu iz osamnaestog veka sa svojom savršeno pristojnom decom. „Ne.“

„Da li vas je ikada fizički zlostavljao?“

Slatka beba Drejk što sedi u majčinom krilu ne bi trebalo ovo da sluša. „Ne“, ponovim, posle duge pauze.

„Da li vam je ikada otvoreno pretio?“

Ponovo oklevam. „Ne, otvoreno ne. Ali zbog njega se osećam ugroženo.“

„Da li ste u ovom trenutku i u kakvoj opasnosti?“

Pogledam naviše, naviše, naviše; iznad elegantnog friza od uvijenih mladica; izvijam vrat. Kapetan Vilijem Vejd pozira u svom crvenom ogrtaču ceremonijal-majstora i gleda u mene s neodobravanjem. „Ne.“

„Vidim da ste veoma uznemireni, što je razumljivo. Ali ovo nije situacija u kojoj vam je život ugrožen. Broj 999 je zapravo namenjen za hitne slučajeve u kojima se radi o životu ili smrti.“

Prostorija deluje manje, kao da se ukusno ukrašeni, bleđužiti zidovi približavaju. „Žao mi je.“ Visoki plafon ne deluje više toliko visoko. Unutra nema dovoljno kiseonika.

„Nema zbog čega. Ali mislim da ćete sebi više pomoći ako se smirite.“ Očigledno misli da sam histerična.

U Velikom oktagonu postoje četvora dvokrilna vrata. Jedna se širom otvaraju. Unutra bane neki sredovečni turista, pogleda me i brzo uzmakne zatvorivši vrata za sobom.

„Smirena sam“, pištavo graknem.

„Vidim da ste dobronamerno nazvali.“ Očigledno misli da sam ludača koja joj oduzima vreme.

Obrazi mi bukne. „Nisam znala kome drugom da se obratim. Mislila sam da zato i jeste tu.“

„Očigledno ste uznemireni. Da li ste razmišljali o tome da odete do svog lekara opšte prakse?“ Očigledno misli da sam samo ludača.

Naslonim teme na istureni gipsani ukras jedne od gornjih ploča na kaminu. „Moj lekar opšte prakse ga neće naterati da me ostavi na miru.“

„Policija ne može da reaguje ako ne postoje dokazi da je počinjen zločin. Po onome što kažete, zločin nije počinjen. Ne kažem da vam ne verujem, ali nemate dokaza. I, ma koliko želela da vam pomognem, niste u smrtnoj opasnosti tako da pod ovim okolnostima ne mogu nikog da vam pošaljem“, kaže blagim glasom, kao da se izvinjava.

Džordž III odvrati pogled. „Kažete da mora da me povredi da biste mi pomogli?“

„Kažem da u ovom trenutku ništa ne može da se uradi. Postoje specijalizovane organizacije i SOS linije koje vas mogu posavetovati kako da beležite uporno uznemiravanje progonitelja. Morate proaktivno da prikupljate dokaze ako želite da ga zaustavite. Stupite s njima u kontakt. To je najbolje što u ovom trenutku možete da uradite.“

Prekinem vezu i nekoliko minuta sedim nasred izgrebanog drvenog poda. Iznad mene je ogromni kristalni luster. Pomislim da bi mi mogao pasti na glavu. Ustanem, ukrućenih i bolnih kolena, i izjurim iz Velikog oktagona, bacivši još jedan pogled na kraljicu Šarlotu, pre nego što me nisu otkrili i izbacili.

Laknulo joj je kad se, ugledavši zgradu suda, trgla iz ovih prisećanja. Uspela je nekako, iako je bila toliko zaokupljena ružnim uspomnama da je promašila skretanje ulevo i nastavila dvadesetak minuta dok nije shvatila da mora da se vrati. Bio je drugi dan, ali brinula se da bi sudija mogao da bude toliko strog po pitanju kašnjenja da je izbaci pre nego što suđenje i počne. Ponovo je bukvalno banula u porotište.

Na stolu koji je delila sa Eni ležao je registrator. Otvorile su ga zajedno i pročitale optužbe. Kidnapovanje. Protivpravno lišavanje slobode. Silovanje. Organizovano neovlašćeno stavljanje u promet opojnih droga klase A. Šokantne,

dramatične reči. Reči koje su je naterale da se zapita kako je dospela ovde.

Advokatu tužbe nije moglo biti više od pedeset godina. Bore ispod očiju ukazivale su da je to dobroćudan čovek, ali kad se okrenuo ka porotištu gospodin Morden je bio smrtno ozbiljan. „Ispričaću vam jednu priču“, počeo je. „Istinitu priču. I to ne baš lepu. To je priča o Karloti Lokjer, a ono što se njoj dogodilo nije bilo kao u bajci.“

Četvorica od pet optuženih namerno su oborili pogled, kao da učtivo pokušavaju da ne prisluškuju razgovor koji ih se ne tiče.

„Pre godinu i po, poslednje subote u julu, Semjuel Dolman se provozao sa nekoliko prijatelja.“

Iako je prebledelo, Dolman je svoje sive oči vojnički upeorio pravo pred sebe. Njegova crvena kosa bila je toliko kratko podšišana da mu je Klarisa videla teme. Zbog toga, kao i zbog pega, delovao je ranjivo.

„Odvezao ih je od Londona do Bata u kombiju. Krenuli su u lov. Njihov plen je bila Karlota Lokjer.“

Klarisa se tačno sećala šta je tada radila. Pitala se da li se još neko u sudnici, osim optuženih, seća. Upravo je završila sa četvrtim pokušajem vantelesne oplodnje. Dvadeset osmog jula je uradila poslednji negativni test na trudnoću. Premotala je u glavi napetu vožnju do Londona tog subotnjeg jutra, do laboratorije da joj izvade krv. Možda su ona i Henri čak pratili kombi auto-putem na povratku u Bat tog popodneva. Klarisa ožalošćeno jecajući nakon što ju je klinika nazvala na mobilni, Henri ćutke zamišljen.

„Ako pogledate u ekrane, videćete snimke optuženih koje su kamere za video-nadzor snimile pred ulazom u stan gospođice Lokjer.“

Klarisa je pokušala da se trgne i ponovo usredsredi, ubeđujući srce da uspori. Znala je taj stan. Zgrada je bila na

deset minuta hoda od njene. Da ju je Rejf prethodnog jutra uhvatio pet minuta kasnije, stajali bi pred njom.

I pored lošeg, tačkastog snimka, videla je ljude kako se kreću, nervozno obigravaju, vire kroz staklena vrata, udaraju o njih pesnicama, tresu kvaku.

Zamislila je Rejfa kako to radi s njenim vratima. Gospođica Norton imala bi šta da kaže na to kad bi se usudio. Gospođica Norton je bila sitna starica koja je živela u stanu u prizemlju. Samo su Klarisa i gospođica Norton živеле u zgradi: stan na prvom spratu je uvek bio prazan; investiciona nekretnina u vlasništvu nekog bogatog Australijanca koji ga je retko koristio.

„Gospođica Lokjer očigledno nije kod kuće. Na njenu žalost, gospodin Dolman i njegovi prijatelji ne odustaju lako.“

Isto bi se moglo reći i za Rejfa. Probala je svoju jutarnju kafu, gorku.

„Tražili su je. Našli. Progonili je. Obrušili se na nju. Odvukli su je na zastrašujuće putovanje od Bata do Londona, u svoj mračni sadistički svet.“

Ponovo je zamišljala kako odlazi u policiju da se požali na njega. Ponovo je, jasno kao dan, videla šta bi se dogodilo kad bi to uradila: mislili bi da je sama to tražila.

On će reći da je volela da joj se udvaraju. Reći će da je otišla na njegovu zabavu i želela da spava s njim. Reći će da ga je pozvala kući. Verovatno postoji snimak kamere za video-nadzor njih dvoje kako se penju uz brdo te noći, njega kako ju je obgrlio.

Ponovo je pomislila na upozorenja iz pamfleta. *Ako postoji i trunka sumnje u vašu iskrenost, to može da naškodi vašem slučaju i verodostojnosti.* Ali, kad se radilo o istini, svodilo se na njenu reč protiv njegove.

Setila se nečeg što je obično potiskivala. Povratka kući iz škole sa Rouenom kad joj je bilo petnaest godina. One

čudne devojke na rivi koja ju je udarila u stomak, zgrabila njenu torbu, oborila je na zemlju i odjurila. Sve se izdešavalo odjednom. Klarisa je stigla samo da uhvati vazduh a Rouena je čučnula pored nje i zagrlila je.

Roditelji su je odveli u policiju i naterali je da prijavi taj incident, ali je policajka kiselog lica očigledno mislila da se radi o učeničkoj svadi koja ne zavređuje njeno vreme i stalno je pitala čime je to Klarisa mogla da izazove. Da li se pravila važna? Hvalisala se skupim stvarima pred devojkom koja nije imala toliko para? Prepirala se oko nekog momka? Klarisa je otišla iz stanice zajapurenih obraza i crvena u licu, osećajući se kao kriminalac.

Nasumični čin nasilja. Tako je to Rouena posle nazvala dok ju je držala za ruku. Ali Klarisa nije bila sigurna. Mora da je nešto na njoj privuklo pažnju te devojke. I Rejfovou. U vezi s njim svakako nije bilo ničeg nasumičnog.

Oči su je bolele; na trenutak je čvrsto zažmurila. Ramena su joj se ukrutila. Čovek koji je sedeo ispred nje bio je nezgodno visok, dosta preko metar i osamdeset; morala je da izvije vrat da bi videla preko njegove kratko podšišane smeđe kose i da bi videla lice gospodina Mordena; i juče je bilo tako. Posle sedam nedelja ovoga trebaće joj kiropraktičar.

Čovek je ustao i pozdravio je klimanjem glave, sačekavši da ona izađe pre njega iz sudnice. Primetila je njegovo držanje: čvrst stav, stopala pola metra razmaknutih i paralelno postavljenih, težine prebačene na pete, ruku prekrštenih na grudima. Nikada nije videla nekog da istovremeno deluje tako uspravno ali i opušteno.

U sali sudnice 12 mogla je samo tiho da mu zahvali, ali u takvom društvu činilo se važnim držati se sitnih učtivosti. Zakoračila je ispred njega blago klimnuvši glavom i skoro se osmehnuvši, odgovorivši na njegovu učtivost istom merom.

* * *

Utorak, 3. februar, 18.00

Ne potraje. Naravno da ne potraje. Pravo je čudo da mi je laž o bolesti kupila ijedan dan bez tvog nadzora. Prošlo je tek trideset četiri sata, a opet to je najduži odmor od tebe posle više nedelja.

Ti bi rekao da je to ljubavno pismo. Ja to zovem pismo mržnje. Nazovi to kako hoćeš, poduprto je na polici u neupadljivoj smeđoj koverti koju je uredno složila uvek budna gospođica Norton.

*Nijedan muškarac ne može ti uraditi ono što ja mogu.
Nijedan muškarac te neće voleti kao ja.*

Prvi put poželim da se tvoja predviđanja ostvare.

Sreda

Sreda, 4. februar, 8.00

Kad otvorim ulazna vrata stojiš toliko blizu da udahnem miris tvog sapuna i šampona. Mirišeš sveže i čisto. Mirišeš na jabuke i lavandu i eterično ulje – mirise koji bi mi se sviđali da nisu tvoji.

„Jesi li bolje, Klarisa?“

Ti ne bi razumeo iskrenost. Ti to ne zaslužiš. Ali poslednji put ću biti iskrena prema tebi, pre nego što odbijem da ikada više razgovaram s tobom. Ovo jutro će biti veoma drugačije od ponedeljka.

Obraćam ti se smireno, učtivo. Ko zna koji put to govorim. „Ne želim da mi se približavaš. Ne želim da te vidim. Ne želim ništa da imam s tobom. Nikakav kontakt. Nikakva pisma. Nikakve poklone. Nikakve posete. Ne dolazi više ovamo.“

Moj govor je savršen. Baš kao što sam ga uvežbala. Brzo se odmaknem, ne gledajući u tebe, mada te u glavi vidim dovoljno jasno da na svedočenju dam tačan opis.

Visok si metar i osamdeset i krupnih kostiju. Stomak ti je nekada bio ravan, ali sigurno više piješ jer sada nije. U poslednjih

mesec dana proširili su ti se i bokovi. Nos ti je običan, na nejasnom, naduvenom okruglom licu koje je izgubilo jasne crte.

Više od svega si bled. Bledog uma. Bledog duše. Bledog tela. Koža ti je toliko bleđa da lako porumeniš, u trenutku se zajapuriš. Tvoja svetlosmeđa kosa je ravna i kratka, nimalo proređena. Neobično je meka i svilenkasta za muškarca. Obrve su ti svetlosmeđe. Oči su ti svetle, vodnjikavo plave. Sitne su. Usne su ti tanke. I one su blede.

Dotakneš me po mišici i ja je otremem i odem niz stazu do taksija koji čeka.

„Došao sam da vidim kako si“, kažeš kao da ništa nisam ni rekla. „Telefon ti je još uvek isključen“, kažeš. „Brinem kad ne mogu da te dobijem“, kažeš.

S tobom prolazak stazom kroz žbunje zimskih ruža gospođice Norton kao da traje čitavu večnost, ali kod taksija sam i izgleda da sam brzo stigla do njega.

Otvaram zadnja vrata i ulazim pokušavajući da ih zatvorim za sobom, ali ti ih uhvatiš pre nego što mi to uspe.

„Pomeri se, Klarisa. Idem s tobom.“ Saginješ se. Glava i torzo su ti unutra. Osećam miris tvoje paste za zube. Jak miris mentola. Verovatno si upotrebio i tečnost za ispiranje usta.

Pribranost koju sam tako pažljivo uvežbavala se raspline. „Ovaj čovek nije sa mnom“, kažem vozaču, istom koji me je pokušio juče ujutro. „Ne želim da uđe.“

„Prestanite da je uznemiravate. Gubite se iz mog auta ili zovem policiju“, kaže vozač.

Otkako sam odrasla, majka mi govori da taksisti smatraju kao deo posla da štite putnike; znaju da žene zato plaćaju taksu. Moja majka je često u pravu i imam sreće s ovim vozačem. U vizijama moje majke o taksistima kao herojima spasiteljima, obično su krupni i kršni muškarci.

Ova je žena, sredovečna i niska ali stamena, žilava i naizgled neustrašiva, predivne sede kratko podšišane špicaste kose, za koju sam sigurna da joj nikada neće pasti na pamet da je ofarba. Obučena je u farmerke i čupavi narandžasti vuneni džemper. Ne pokazuje ti toplinu i srdačnost kojima je njen auto tokom jučerašnje kratke vožnje bio ispunjen. Otvora svoja vrata, pokazujući ti da je spremna da svoje reči sprovede u delo.

Povučeš glavu i torzo i staneš tek nekoliko centimetara od vrata koja zalupim a vozač zalupi svoja.

Udaraš pesnicom o krov. „Kako možeš da budeš ovakva prema meni, Klarisa?“

Vozač pritiska dugme da spusti prozor na suvozačkom mestu, preteći više na tebe i odvozi se.

„Klarisa? Klarisa! Ja ovo ne zaslužujem, Klarisa.“

I dalje odbijam da te pogledam. Toliko se trudim da se pridržavam saveta, da uradim ovo kako treba. Na rubu vidnog polja vidim da trčiš pored taksija do kraja ulice, udarajući u prolazu drveće i bandere. Čujem kako me dozivaš. Taksistkinja tiho mrmlja kakav si jebeni ludi idiot. Izvinjava se zbog svojih reči, a ja se izvinjavam što joj pravim toliko problema. Kažemo jedna drugoj da nema potrebe da se izvinjavamo, iako znam da je ona samo fina a da ja treba da se izvinim. Zahvaljujem joj na tolikoj ljubaznosti.

Pre nego što izađem iz taksija uzmem njenu vizitkartu: ona je potencijalni svedok protiv tebe.

Iako me je i pored svežeg jutra po leđima i čelu oblio znoj, ovaj dan sam počela prilično uspešno izašavši na kraj s tobom.

Dok kao ošamućena prolazim kroz stanicu zapišti mi novi telefon, obavestivši me da imam mejl. Pogledam na ekran kao devojčica koja sebe čika da pogleda u ogledalo u mraku, plašeći se da će se pojaviti lice čudovišta. Na moje zaprepašćenje, mejl je od Rouene, koja se dugo nije javljala. Večeras dolazi u Bat i

zahteva da dođem u francuski restoran u kome nikad nisam bila ali za koji je Henri jednom rekao da je grozan. Odgovaram joj na mejl: *Biću tamo*, i dva poljupca. Onda isključim telefon i uđem u voz za Bristol.

Klupa za svedoke očigledno je postavljena tako da onaj u njoj gleda pravo u porotu. Ali žena je ipak delovala tako daleko. U parteru pred porotnicima se nalazilo dvanaest branilaca s perikama i u crnim ogrtačima. Klarisa je morala da gleda preko svih njih da bi videla svedokinju.

Bila je izuzetno mršava, gotovo zabrinjavajuće krhka. Visoke jagodice. Mali ravan nos. Usne nalik pupoljku. Nežna brada. Blago izvijene obrve. Sitne uši oblika morske školjke, kao u vile. Tamnoplava kosa bila joj je vezana u konjski rep.

Ali, što ju je pažljivije gledala, Klarisa je sve više primećivala da je ženina eterična lepota ukaljana. Koža joj je bila previše tanka, previše prozirna. Čvrsto stisnuta usta i bore urezane oko njenih krupnih zelenih očiju nisu se uklapali u Klarisinu pretpostavku da je u kasnim dvadesetim. Nešto ju je stravično obeležilo.

„Liči na tebe“, prošapće Eni. „Kad bi samo pustila kosu, mogle bi da prođete kao bliznakinje. Ali ona je ona zla verzija. Ona je žilava.“

I verovatno deset godina mlađa od mene, pomislila je Klarisa.

Žena je popila malo vode iz čaše koju joj je razvodnik sipao, zahvalivši mu slabašnim klimanjem glave. Koža joj je bila toliko prebledela da jedva da je bila tamnija od bele mrežaste tkanine na majici koju je nosila. Majica nije bila dovoljno topla; verovatno se naježila. Ruke su joj se tresle dok je držala Bibliju. Glas joj je drhtao dok je davala zakletvu.

Oglasio se sudija: „Ne izvodite nikakve zaključke o optuženima na osnovu plavog paravana koji zaklanja gospođicu Lokjer od njihovog pogleda. To je veoma uobičajen prizor u sudu, kako bi se svedoci osećali prijatnije. To je njegova jedina uloga.“

Klarisa potvrdno klimnu glavom ka sudijskoj stolici. Videla je da su i ostali okrenuli glavu ulevo da učine to isto. Mada, nije bila sigurna da li mu veruje.

„Ovoj svedokinji će na svakih četrdeset pet minuta biti potreban predah“, rekao je sudija.

Žena mu je zahvalno klimnula glavom i onda je stvarno počelo. Kao da je Karlota Lokjer bila jedina osoba u sudnici. I mada je gospodin Morden govorio i postavljao pitanja, on i svi ostali kao da su nestali. Čuo se samo glas gospođice Lokjer.

Počela sam da dilujem za Ajzaka Sparkla pretprošlo leto, da bih imala novac za drogu. Za nedelju dana sve sam sama popušila i nisam imala dovoljno novca. Mislila sam da ću se, ako to izignorišem i pokušam da ga izbegavam, izvući.

U nedelju, dvadeset osmog jula, išla sam kući. Izašla sam da ukradem nešto iz radnje, ali ništa nisam uspela da uzmem. U mojoj ulici je stajao neki beli kombi, delom na trotoaru. Kad sam prolazila pored njega, jedan od Sparklovih kurira, Antoni Tomlinson, izašao je na prednja vrata. Sparkl je izašao pozadi sa jednim od svojih dilera, Tomasom Godfrijem.

Sparkl je rekao: „Ubacite je u jebeni kombi.“ Pokupili su me i na silu ubacili unutra.

Seli je bila na zadnjem sedištu. Ona je prostitutka, još jedna od zavisnica. Posle otprilike pet minuta kombi se zaustavio. Godfri je rekao Seli: „Izlazi, jebote.“ Pozadi nije bilo kvake. Seli je morala da se provuče između prednjih

sedišta, preko Tomlinsona, onda kroz suvozačka vrata. Vrištala sam, preklinjući ih da i mene puste, ali oni su se odvezli na auto-put.

Godfri mi je rekao da umuknem. Ošamario me je. Onda je izvadio jedan od onih zelenih upaljača za jednokratnu upotrebu. Plamen je bio podešen na najjače. Stavio ga je uz moju desnu mindušu. Osetila sam kako se alka zagreva, stvarno gori. Plakala sam. Preklinjala sam da prekine.

Stali smo usput da pokupimo još jednog čoveka. Ušao je u kombi i rekao: „Imate je. Dobro je.“ Vozač kombija, Dolman, rekao je: „Neko bi trebalo da je pojebe u dupe. Da je nauči pameti.“

Odveli su me u stan u siromašnom delu Londona. Bez struje. Bilo je baš hladno. Jedino svetlo dopiralo je od ulične svetiljke ispred prozora u predvorju. Momak koga su pokupili puštao je muziku sa telefona. Vikali su: „Skidaj se i igranj.“ Preklinjala sam ih da me ne teraju. Godfri me je udario u stomak. „Hajde.“ Plakala sam, ali jedva – izbio mi je vazduh.

Skinula sam se i zaigrala. Ne mogu da vam opišem koliko sam se poniženo osećala. Kao da sam životinja koja igra za njih. „Ne radi me“, rekao je Godfri.

„Naučićemo mi tebe pameti, kao što je moj otac mene naučio“, rekao je Sparkl.

Morala sam da stojim na jednoj nozi s ispruženim rukama. Još uvek sam bila gola. Navijali su kô da su na fudbalskoj utakmici. Gledaj kako joj se sise drmusaju. Vidi joj dlakavu pičku. Htela sam da se pokrijem, da se presamitim, ali ako bi mi ruke pale ili ako bih spustila nogu šljisnuli bi me metlom.

Toliko sam želela svoju odeću. Da prestanu da me gledaju. A i zato što duže nego obično uopšte nisam uzimala heroin ili kreč, a od odvikavanja ti bude još hladnije.

Rekli su da moram da zaradim odeću tako što ću gola da uradim zgibove. Za svakih deset zgibova dobiću jedan komad odeće, ali imaću samo deset sekundi da ga obučem. Brojali su uglas uzvikujući brojeve. Čim bi stigli do deset morala sam da počnem sa još zgibova. Dobila sam brus i gaćice, majicu i farmerke. Nisam imala vremena da išta od toga pošteno obučem.

Tomlinson i Dolman su otišli u klub. Poseli su me u stolicu. Godfri i momak koga su pokupili zaspali su na kauču, Sparkl na drugoj stolici. Vrata su bila zaključana. Nisam se usuđivala da se pomerim.

Oko tri ujutro Tomlinson i Dolman su se vratili. Tomlinson me je uhvatio ispod pazuha a Dolman za noge pa su me odneli u spavaću sobu. Bacili su me na madrac i Tomlinson mi je pritiskao grudi i ruke dok mi je Dolman skidao farmerke i gaćice. Govorila sam im da to ne rade i preklinjala ih da prestanu. Ali nisu prestali. Silovali su me.

Dolman u vaginu a Tomlinson u usta. Onda su se zamenili. Dolman je rekao da će mi iseći lice nožem ako ga ugriзем; naterao me da progutam kad je svršio. Sve vreme su me silom držali dole.

Kada su završili, rekla sam da moram da idem u toalet i Tomlinson je rekao da je u redu, da idem. Tomlinson mi je svršio u lice. Obrisala sam se o farmerke i majicu – nisu mi skinuli majicu. Peklo me je kad sam piškila. Nije bilo tople vode ni sapuna ili peškira. Oprala sam vaginu hladnom vodom i obrisala se o farmerke.

Čim sam ih obukla, gaćice su se ulepile i navlažile. Nije se videlo u mraku, ali plašila sam se da je krv i da će me, ako me nateraju da se ponovo skinem i vide, ubiti od batina. Sakrila sam gaćice iza jednog odvojenog ormarića. Obukla sam farmerke, nadajući se da neće više biti krvi da je vide.

* * *

Gospođica Lokjer pokrila je lice rukama. Ramena su joj se tresla. Nije ispustila ni glasa.

Sudija ih je poslao kući za taj dan. „Molim vas, odvedite optužene od optuženičke klupe da svedokinja može da ode“, rekao je.

Klarisino srce je lupalo, kao da je upravo gledala neizdrživo napetu scenu u horor filmu. Sigurno se zacrvenela. Suze su joj navirale na oči ali uzdržala se da ih ne obriše, ne želeći da iko primeti.

Otišla je pravo u garderobu da izduva nos, zgrabila kaput iz ormarića i požurila niz stepenice i kroz okretna vrata, podigavši lice da dočeka nalet ledenog vazduha. Prešla je tek nekoliko metara kad se ispod zgrade suda polako izvezoše neka kola. Zastala su zaklonivši trotoar dok je vozač čekao da se saobraćaj raščisti da skrene levo u ulicu.

Nešto je nateralo Klarisu da proviri unutra. Karlota Lokjer sedela je na zadnjem sedištu naslonjena na prozor. Uhvatila je Klarisin pogled i na trenutak kao da ju je zbunjeno prepoznala, a onda su se kola glatko odvezla.

Sreda, 4. februar, 20.00

Kad zagrlim Rouenu na ulazu u restoran, njene grudi me udare nimalo se ne spljeskavši. Neverovatno su uzdignute i kao da su porasle za dva broja.

Njene prve reči su odgovor na moje neizgovoreno pitanje. „Da. Operisala sam sise.“ Grudi joj svetlucaju, posute iskričavim prahom. „Nosiš svoje telo svaki dan. Moraš da budeš zadovoljna njim.“

Rouena sama vodi svoju kompaniju. Ona je analitičar diskursa. Pregleda svaki izveštaj o misijama, reklamu i logo neke firme. Onda im kaže kakve poruke zapravo šalju. Možda je Rouena radila za nekog plastičnog hirurga pa su je zavele brošure koje je trebalo da kritikuje.

„To što imamo trideset osam godina ne znači da moramo da izgledamo kao da nam je trideset osam.“ Proučava svoje lice u ogledalcetu i deluje toliko zabrinuto da me podseti na kraljicu iz *Snežane* i njeno užasno ogledalo. Roueninno čelo je blistavo i glatko. Odudara od njene vilice i obraza.

Poželim da ne izgleda toliko tužno i napeto pa je pitam kako postiče taj sveži sjaj; pomalo je zadirkujući, ali i s ljubavlju.

„Rešena sam da uopšte ne podižem obrve i da ograničim izraze lica. Pokreti ti ostavljaju bore.“

Nije inteligentna, rekao je Henri.

Postoje različiti tipovi inteligencije, rekla sam.

I Henri me proganja, ali ne toliko koliko ti. Ti ga šiješ.

I pored ledene noći i klizavih trotoara, Rouena na sebi ima tamnoljubičastu somotsku haljinu bez rukava koja joj pada uz telo i visoke potpetice. To mi se učini pomalo čudnim jer ne liči na Rouenu da se toliko potruđi zbog mene. Kažem joj da joj je haljina prelepa.

„Tolike žene nikad ne menjaju svoj izgled“, kaže i gotovo sam sigurna da misli na mene.

Da li je ovo Rouena koja mi je krišom donosila svoju omiljenu odeću kad god sam želela da obučem nešto što nije sašila moja majka?

Uhvatim svoj odraz u prozoru. Kosa mi je podignuta na vrh glave i zakačena srebrnastim šnalama geometrijskog oblika, iako mi je nekoliko plavih pramenova ispalo oko lica i po vratu. Korset i rukavi moje haljine boje uglja su uski, suknja nalik izvrnutoj vinskoj čaši, s rubom tik iznad kolena.

Rouena pogleda u svoje grudi. „Nije samo da bih privukla muškarce“, rekla je to s puno emocija; usne joj drhte dok se trudi da se ne namršti. „To je zbog mene. Dugujem to sebi. A ove nove sise se uopšte ne pomeraju. Toliko su čvrste i štrče da mi ne treba ni brus.“

Pomislilim na optužene kako se podsmevaju gospođici Lokjer. *Vidi kako joj se tresu sike.*

Kada je Rouena počela da koristi reči kao što su čvrste i štrče?

Rouena nastavlja dalje, kao da mora da ubedi sebe više nego mene. „Žene u mojoj teretani stalno pitaju: 'Ko ti je uradio lice? Ko ti je uradio sise?'“ Priča kao da bilo ko može da kupi delove njenog tela, kao novu haljinu ili torbu.

Optuženi kažu sike. Rouena kaže sise. Ja kažem grudi. Ne znam šta ti kažeš. Ne želim da znam. Ali znam da su ove razlike važne.

„To je ogroman kompliment. Trebalo bi da probaš botoks, Klarisa. U najmanju ruku. Ako uskoro nešto ne uradiš, jednog jutra ćeš se probuditi i izgledati kao izduvani balon.“

Nije čak ni ljubazna prema tebi, rekao je Henri.

Prija joj da bude iskrena prema meni, rekla sam.

Nemate ništa zajedničko, rekao je.

Nekoliko puta snažno žmirnem, kao da ću tako jasnije videti pa će mi se vratiti Rouena koju sam mislila da znam. Ova verzija nje verovatno bi savetovala Henriju da presadi kosu. Mogu da zamislim njegov odgovor kada bi se usudila: bez reči bi prezrivo i u neverici podigao obrvu. Mislim da je Henri lep takav kakav je, iako više nije moj da o tome razmišljam.

„Razmisliću o tome. Nego, jesi li dobro? Oporavila si se od operacija?“

„Jedina loša strana je to što više ne osećam bradavice“, kaže Rouena podsmešljivo, kao neko ko je na dijete ostavio čokoladu, ali je ionako nije mnogo voleo. Trudim se da sakrijem koliko je sažaljevam i koliko sam zgrožena time kako se unakazila i lišila

sebe zadovoljstva. „Ožiljci su prilično odvratni. Ali hirurg se nada da će biti bolje.“

Da li je ovo Rouena koja je nekada žmureći plutala u moru, tiho pevuseći i pretvarajući se da je sirena dok je struja ljuljuška?

Zamišljam kolutove Roueninih bradavica zašivene poput dugmadi i tamni krug oko svakog. Nekoliko trenutaka bradavice kao da me zapeku i zabride. „Sigurna sam da hoće. Valjda im samo treba vremena.“

Proučava moje lice. „Imaš podočnjake. Trebalo bi da ih sakriješ. Trebalo bi da razmisliš o liftingu očnih kapaka. Stvarno podmlađuje. Osećaćeš se mnogo bolje. Ako ljudi sa kojima radiš vide da izgledaš umorno, pomisliće da i jesi umorna. Pomisliće da nisi efikasna na poslu, da si neprofesionalna.“

Mnoge žene ne vole da drugima pričaju o onome što im se dešava.

Ugrizem se za usnu. „U poslednje vreme ne spavam baš najbolje, Rouena. Zbog jednog muškarca.“

Pogrešno me razume. „Ispricaćeš mi sve o njemu. Ali može li da sačeka?“

Da li je ovo Rouena koja je pohitala iz Edinburga u London kako bih joj se isplakala u naručju kada me je na drugoj godini fakulteta dečko ostavio?

„Naravno“, kažem.

Ona samo o sebi priča. Ti je ne zanimaš, rekao je Henri.

Ali nisam joj rekla ono najvažnije, rekla sam, *kako bih je zadržala. Kako da bude zainteresovana za mene kad sam od nje sakrila najvažnije delove svog života?*

Oba Rouenina muža rekla su da ne žele decu, a onda su je ostavili i dobili decu s drugim ženama. Nikada mi nije oprostila što sam Henrija preotela njegovoj ženi. Ponekad sam se čak pitala da li me je griža savesti nekako sprečila da zatrudnim. Pokušaj da napravimo bebu sigurno bi još više razgnevio Rouenu. Henri je